

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความต้องการและความพึงพอใจรายการวิทยุกระจายเสียงมุสลิมภาคภาษาไทยของชาวมุสลิมในเขตกรุงเทพมหานครมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาถึงความต้องการและความพึงพอใจในการฟังรายการวิทยุกระจายเสียงมุสลิมภาคภาษาไทยของชาวไทยมุสลิมในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อด้านเนื้อหา รูปแบบ วันและเวลาในการออกอากาศ ความถี่ในการออกอากาศและต่อตัวผู้ดำเนินรายการรวมทั้งเพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการฟังและหาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของประชากรของชาวไทยมุสลิมในเขตกรุงเทพมหานครกับพฤติกรรมการฟัง ความต้องการ ความพึงพอใจในรายการวิทยุกระจายเสียงมุสลิมภาคภาษาไทย

โดยลักษณะการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Perposive Sampling) ผู้ที่ฟัง แต่เจาะจงเอาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ใน 9 เขต ในกรุงเทพมหานครและเจาะจงเอาเฉพาะ 10 มัสยิด(สุเหร่า) ที่ตั้งอยู่ในบริเวณ 9 เขตเท่านั้นซึ่งมีประชากรทั้งสิ้น 8,270 คน แล้วนำมาหากลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของkrejcieและmorgan ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 367 คนอีกทั้งผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ดำเนินรายการวิทยุกระจายเสียงมุสลิมภาคภาษาไทยทั้ง 23 รายการเพื่อให้เห็นถึงลักษณะทั่วไปของรายการที่ออกอากาศจากเขตกรุงเทพมหานคร วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ใช้แบบสอบถามโดยให้กลุ่มตัวอย่างกรอกคำตอบเอง โดยมีผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยคอยให้คำแนะนำหรือตอบปัญหาเวลากลุ่มตัวอย่างสงสัยและนำแบบสอบถามกลับคืนภายในวันนั้น การวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้สถิติวิเคราะห์ดังนี้ คือ ส่วนแรกใช้สถิติเชิงบรรยายโดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของประชากรรวมทั้งพฤติกรรมการฟัง ความต้องการและความพึงพอใจในการฟังรายการวิทยุกระจายเสียงมุสลิมภาคภาษาไทยและส่วนที่ 2 ใช้สถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน แบบสถิติวิเคราะห์ค่าไค - สแควร์ (Chi - Square) แบบเปรียบเทียบผลต่างของค่าเฉลี่ย (t - test) และแบบวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ONE - WAY ANOVA) สำหรับผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ลักษณะรายการวิทยุกระจายเสียงมุสลิมภาคภาษาไทย

1.1 เนื้อหารายการ

ส่วนใหญ่รายการวิทยุกระจายเสียงมุสลิมภาคภาษาไทยมีเนื้อหาเกี่ยวกับหลักศาสนาอิสลามรองลงมาคือข่าวสารในแวดวงสังคมมุสลิมอันดับสามข่าวการเมืองและเศรษฐกิจ

1.2 รูปแบบรายการ

ส่วนใหญ่รายการวิทยุกระจายเสียงมุสลิมภาคภาษาไทยนำเสนอรูปแบบพูดคุยและสนทนารองลงมาคือบทความเกี่ยวกับศาสนาและสัมภาษณ์

1.3 วัน เวลาในการออกอากาศ

รายการวิทยุกระจายเสียงมุสลิมภาคภาษาไทยส่วนใหญ่นำเสนอเพียงวันเดียวส่วนรายการที่นำเสนอทุกวันได้แก่ รายการเพื่อสันติชน เพื่อคุณธรรม และเสียงศาสนุ เวลาที่นำเสนอส่วนใหญ่นำเสนอในช่วงเวลา 04.00 – 07.00 น. และช่วงเวลา 16.00 – 24.00 น.

1.4 ผู้ดำเนินรายการและวิทยากร

ผู้ดำเนินรายการส่วนใหญ่ผ่านการสอบใบผู้ประกาศมาแล้วหรือไม่ผ่านแต่เข้ามาจัดรายการก็จะถูกคัดเลือกจากเจ้าของรายการ ส่วนวิทยากรส่วนใหญ่เป็นนักวิชาการที่ชาวไทยรู้จักเป็นอย่างดี

1.5 รายได้

รายได้ที่รายการวิทยุกระจายเสียงมุสลิมภาคภาษาไทยได้รับส่วนหนึ่งมาจากผู้อุปถัมภ์รายการและการบริจาคจากชาวไทยมุสลิมที่สมัครเป็นสมาชิกของรายการหรือมูลนิธิ

ส่วนที่ 2 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

กลุ่มตัวอย่างคือ ชาวไทยมุสลิมที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร 9 เขต 10 มัสยิด รวมทั้งสิ้น 367 คน เป็นเพศชาย 211 คนเป็นเพศหญิง 156 คน ส่วนใหญ่อายุระหว่าง 33-37 ปี 38-42 ปี และอายุระหว่าง 28-32 ปี การศึกษาส่วนใหญ่ระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่ารองลงมาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปวช. หรือเทียบเท่า กลุ่มตัวอย่างประกอบอาชีพค้าขายมากที่สุดรองลงมาแม่บ้าน และกลุ่มตัวอย่างมีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทมีมากที่สุด รองลงมา 5,001-6,000 บาท และ 7,001-8,000 บาทตามลำดับ

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการฟังรายการวิทยุกระจายเสียงมุสลิมภาคภาษาไทยของชาวไทยมุสลิมในเขตกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างเลือกฟังรายการเพื่อสันติชนมากที่สุดจำนวน 355 คนรองลงมารายการเพื่อคุณธรรมจำนวน 352 คน อันดับที่สามคือรายการเสียงศาสนุ(ภาคเช้า)จำนวน 344 คนและส่วนใหญ่ฟังบ่อย ๆ คือ 5-6 ครั้งต่อสัปดาห์และนานๆครั้งๆคือ 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์ ปริมาณในการฟังแต่ละวัน กลุ่มตัวอย่างเกือบครึ่งมีปริมาณการฟังรวมแต่ละวัน 1 ชั่วโมงรองลงมาคือครึ่งชั่วโมงกลุ่มตัวอย่างเกินครึ่งมีการฟังตั้งแต่ต้นจนจบรายการสถานที่ในการฟังส่วนใหญ่ฟังที่บ้านลักษณะของการฟังกลุ่มตัวอย่างเกือบครึ่งฟังเพราะพ่อแม่แนะนำให้ฟังรองลงมาฟังเพราะทราบจากวารสารมุสลิมกลุ่มตัวอย่างเกินครึ่งมีการนำเรื่องราวจากการฟังไปพูดคุยกับผู้อื่นเป็นบางครั้งส่วนการเขียนจดหมายหรือโทรศัพท์กลุ่มตัวอย่างเกินครึ่งไม่เคยโทรศัพท์หรือเขียนจดหมายเข้าไปในรายการวิทยุกระจายเสียงมุสลิมภาคภาษาไทย

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความต้องการรายการวิทยุกระจายเสียงมุสลิมภาคภาษาไทยของชาวไทยมุสลิมในเขตกรุงเทพมหานคร

4.1 ความต้องการเนื้อหารายการ

กลุ่มตัวอย่างต้องการเนื้อหาเกี่ยวกับข่าวสารในแวดวงมุสลิมมากที่สุดรองลงมาคือต้องการเนื้อหาเกี่ยวกับหลักการอิสลามส่วนเนื้อหาเกี่ยวกับการเมืองทั้งในและต่างประเทศและเศรษฐกิจต้องการในระดับปานกลาง

4.2 ความต้องการรูปแบบรายการ

กลุ่มตัวอย่างต้องการรูปแบบพูดคุยสนทนามากที่สุดส่วนรูปแบบบทความ สัมภาษณ์ อภิปราย สารคดีและตอบปัญหาต้องการในระดับปานกลางรูปแบบที่มีกลุ่มตัวอย่างต้องการน้อยที่สุดคือรูปแบบรายการเพลง

4.3 ความต้องการวันและเวลาในการออกอากาศ

กลุ่มตัวอย่างต้องการให้รายการออกอากาศทุกวันมากที่สุดรองลงมาคือวันเสาร์และอาทิตย์ ด้านเวลาส่วนใหญ่อยากให้ออกอากาศช่วงเวลา 16.00–24.00 น. รองลงมาคือช่วงเวลา 04.00–07.00 น.

4.4 ความต้องการความถี่ในการออกอากาศ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการรายการที่มีการนำเสนอทุกครั้งที่ 1 สัปดาห์ รองลงมา 2 ครั้งต่อสัปดาห์ส่วนต้องการให้รายการนำเสนอ 1 ครั้งต่อสัปดาห์กลุ่มตัวอย่างต้องการน้อยที่สุด

4.5 ความต้องการผู้ดำเนินรายการ

กลุ่มตัวอย่างทั้ง 367 คนต้องการผู้ดำเนินรายการที่มีลีลาการนำเสนอที่มีแบบฉบับเฉพาะตัว มีวิธีการพูดการอ่านถูกหลัก ไวยากรณ์ของไทยเราของอาหรับและมีการเตรียมข้อมูลมานำเสนอในรายการไม่มากไม่น้อยจนเกินไป

ส่วนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในการฟังรายการวิทยุกระจายเสียงมุสลิมภาคภาษาไทยของชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พึงพอใจในเนื้อหาของรายการ วันเวลาในการออกอากาศและตัวผู้ดำเนินรายการอยู่ในระดับที่มากที่สุดส่วนรูปแบบรายการและความถี่ในการออกอากาศพึงพอใจในระดับปานกลาง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ ปรากฏผลที่น่าสนใจดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 คุณลักษณะประชากรของชาวไทยมุสลิมในเขตกรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการฟังรายการวิทยุกระจายเสียงมุสลิมภาคภาษาไทยพบว่า

ตัวแปรทางด้านคุณลักษณะประชากร ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการฟังรายการวิทยุกระจายเสียงมุสลิมภาคภาษาไทยทั้งนี้อาจจะขึ้นอยู่กับความต้องการและความพึงพอใจของแต่ละคนที่จะเลือกฟังทั้ง 23 รายการซึ่งผลการวิเคราะห์สอดคล้องกับผลงานวิจัยของกรีนเบิร์กและคิมมารา (Greenberg and Kumara, 1968) ที่ว่าในการศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการทำนายพฤติกรรมการใช้สื่อซึ่งพบว่าตัวแปรด้านประชากร เช่น เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และเชื้อชาติ แต่ละตัวโดยลำพังแล้วแทบจะไม่มีอิทธิพลในการทำนายพฤติกรรมการใช้สื่อเลยและความไม่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปรทางด้านประชากรและสังคมกับพฤติกรรมการใช้สื่อยังได้รับการยืนยันจากแมคเคล้า และโอคีฟ (McLeod and O'Keefe, 1972) ที่ว่าการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลการทำนายพฤติกรรมการสื่อสาร โดยตัวแปรด้านประชากร ส่วนใหญ่มักจะประสบความสำเร็จเนื่องจากตามทฤษฎีการแบ่งกลุ่มทางสังคมพฤติกรรมการสื่อสารของปัจเจกบุคคลมีแบบแผนเป็นไปตามกลุ่มทางสังคมที่ตนสังกัดมากกว่า ดังนั้นจึงเป็นการยากที่จะคาดหวังพฤติกรรมการสื่อสาร โดยใช้คุณสมบัติด้านประชากร และสังคมเป็นตัวอธิบายเพียงอย่างเดียวไม่ว่าจะเป็นทางด้าน เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้

สมมติฐานข้อที่ 2 คุณลักษณะประชากรของชาวไทยมุสลิมในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับความต้องการในการฟังรายการวิทยุกระจายเสียงมุสลิมภาคภาษาไทยพบว่า

2.1 เพศ มีความสัมพันธ์กับความต้องการด้านความถี่ในการออกอากาศโดยเพศหญิงมีความต้องการด้านความถี่ในการออกอากาศมากกว่าเพศชายทั้งนี้อาจเป็นเพราะเพศหญิงมีเวลาอยู่กับบ้านมากกว่าเพศชายจึงใช้เวลาในการฟังรายการวิทยุมุสลิมมากกว่าหรืออาจเป็นเพราะอุปนิสัยของเพศหญิงมักใช้เวลาว่างฟังรายการวิทยุมากกว่าเพศชายซึ่งก็สอดคล้องกับแนวคิดด้านประชากรที่ว่าคนที่มีความสัมพันธ์ทางประชากรที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันไปด้วยพฤติกรรมที่แตกต่างกันยังรวมถึงการเลือกใช้สื่อหรือการรับข่าวสารจากสื่อต่างๆตามความต้องการของแต่ละคนที่อยู่ในแต่ละกลุ่มประชากรย่อมมีกิจกรรมการดำเนินชีวิตตลอดจนการใช้เวลาว่างที่แตกต่างกัน (ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ , 2534)และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพงษ์ ระรวยทรง (2535) ถึงลักษณะทางจิตวิทยาที่ว่าผู้หญิงกับผู้ชายมีความแตกต่างกันมากในเรื่องของความคิด ค่านิยม และทัศนคติ ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมและสังคมกำหนดบทบาทและกิจกรรมของคนสองเพศไว้ต่างกัน แต่เพศไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการด้านเนื้อหา รูปแบบ วันและเวลาในการออกอากาศและตัวผู้ดำเนินรายการวิทยุกระจายเสียงมุสลิมภาคภาษาไทยตัวเพศของชาวไทยมุสลิมมีความต้องการในเรื่องดังกล่าวไม่แตกต่างกันต้องการเหมือนกันเพราะรายการวิทยุกระจายเสียงมุสลิมภาคภาษาไทยเป็น

รายการที่เน้นเฉพาะกลุ่มเฉพาะสังคมก็ได้ชาวไทยมุสลิมอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมือนกันจึงต้องการอะไรที่คล้ายๆกันเช่น การศึกษา รายได้ เชื้อชาติ อาชีพ ศาสนา อายุ เพศ ภูมิภานา ฯลฯ มักมีพฤติกรรมสื่อสารคล้ายคลึงกัน เช่น เปิดรับสื่อคล้ายๆกันหรือพึงพอใจในสื่อคล้ายๆกัน เป็นต้น(เมตตา กฤตวิทย์, พัชนี เขยจรรยา, ถิรนนท์ อนุวัชศิริวงศ์, 2534)

2.2 อายุ มีความสัมพันธ์กับความต้องการด้านเนื้อหาและวันเวลาในการออกอากาศของรายการวิทยุกระจายเสียงมุสลิมภาคภาษาไทย พบว่า ชาวไทยมุสลิมที่มีอายุมากขึ้นเท่าไรก็มีความต้องการเนื้อหามากขึ้นตามไปด้วยอาจจะเป็นวัยที่สร้างหลักฐานมีการเข้าสังคมมากขึ้นมีการพบปะสังสรรค์กับบุคคลอื่นหลายระดับในวงกว้างขึ้นข่าวสารที่มีความทันสมัยทันต่อเหตุการณ์จะทำให้บุคคลมีความแตกต่างที่จะเปิดรับและการเปิดรับสื่อของบุคคลในวัยนี้จะเน้นในเรื่องเนื้อหามากขึ้นและเปิดรับข่าวสารที่หลากหลายเพื่อต้องการนำความรู้ไปช่วยในการตัดสินใจและมีความเท่าทันบุคคลอื่น ไม่เกิดความเสียเปรียบและอีกประการหนึ่งจะเกี่ยวข้องกับประสบการณ์และกรอบอ้างอิง (Frame of Reference) ซึ่งเป็นไปตามที่ เบอร์เรสันและสไตเนอร์ (Berelson and Steiner ,1964) ได้กล่าวไว้ว่าคนเรามีแนวโน้มที่จะดูและฟังการสื่อสารที่สอดคล้องกับกรอบอ้างอิงทางความคิดด้วยเหตุนี้กลุ่มผู้ที่มีอายุมากจึงมีแนวโน้มที่จะเปิดรับฟังรายการวิทยุกระจายเสียงมุสลิมภาคภาษาไทยมากกว่ากลุ่มที่มีอายุน้อย อายุมีความสัมพันธ์ต้องการด้านวันและเวลาในการออกอากาศ ผู้ที่มีอายุมากมีความต้องการให้รายการวิทยุมุสลิมภาคภาษาไทยมีการนำเสนอทุกวัน และให้อยู่ในช่วงเวลาที่เหมาะสม เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ต่าง ๆ ให้มากขึ้น ซึ่งก็สอดคล้องกับความสัมพันธ์ระหว่าง อายุกับความต้องการด้านเนื้อหา อายุไม่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบ ความถี่ในการออกอากาศ ตัวผู้ดำเนินรายการ ทั้งนี้เพราะกลุ่มตัวอย่างอยู่ในสภาพแวดล้อมเดียวกันจึงมีความต้องการหรือพึงพอใจในสื่อคล้าย ๆ กันไม่แตกต่างกัน ดังที่ได้กล่าวไว้ในตัวแปรด้านเพศกับความสัมพันธ์ความต้องการด้านเนื้อหา

2.3 การศึกษา มีความสัมพันธ์กับความต้องการด้านเนื้อหา วันและเวลาในการออกอากาศ และ ความถี่ในการออกอากาศของรายการวิทยุกระจายเสียงมุสลิมภาคภาษาไทย

การศึกษามีความสัมพันธ์กับความต้องการด้านเนื้อหา กลุ่มตัวอย่างที่มีความต้องการเนื้อหาต่าง ๆ มากที่สุด มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ซึ่งก็สอดคล้องกับงานของเซียร์ และฟรีแมน (Sears and Freeman, 1967) พบว่า กลุ่มตัวแปรทางด้านบุคคลที่เป็นตัวทำนายพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อมวลชนที่ดีที่สุด คือ ระดับการศึกษาและระดับชั้นทางสังคม (ใช้อาชีพเป็นเครื่องชี้ได้) นอกจากนั้น โรบินสัน (Robinson, 1982) ก็ยังพบว่าระดับการศึกษาของผู้รับสารมีความสัมพันธ์กับการใช้สื่อ และระดับความรู้ทางด้านข้อมูลข่าวสารของบุคคลโดยกลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จะมีการใช้สื่อและมีระดับความรู้ในเรื่องข้อมูลข่าวสารแตกต่างกันไปด้วย กล่าวคือกลุ่มคนที่มีความรู้สูง เป็นกลุ่มคนที่มีความรู้ด้านข้อมูลข่าวสารดี และจะเพิ่มพูนความรู้ทางด้านนี้ของตนให้มากขึ้น โดยการใช้สื่อมวลชนและงานวิจัยของแม็คคอมบี้ และมิลลินส์ (McCombs and

Mullins, 1973) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษา การใช้สื่อมวลชนและความสนใจทางการเมืองพบว่า การศึกษามีความสัมพันธ์โดยตรงกับการใช้สื่อมวลชน

การศึกษามีความสัมพันธ์กับความต้องการด้านวันและเวลาในการออกอากาศ และความถี่ในการออกอากาศของรายการวิทยุกระจายเสียงมุสลิมภาคภาษาไทย โดยกลุ่มตัวอย่างระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่ามีความต้องการในด้านดังกล่าวมากที่สุด มากกว่ากลุ่มการศึกษาอื่น โดยอยากให้รายการมีการนำเสนอทุกวันทุกครั้งอยู่ในเวลาที่เหมาะสมที่ตนฟังจะฟังได้ ซึ่งก็สอดคล้องกับการศึกษากับความต้องการด้านเนื้อหา การที่ได้ฟังประจำทุกวันเป็นการเพิ่มความรู้ให้มากขึ้น

การศึกษามีความสัมพันธ์กับความต้องการด้านรูปแบบและตัวผู้ดำเนินรายการ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการทางด้านนี้คล้าย ๆ กันไม่แตกต่างกัน คือส่วนใหญ่ต้องการรูปแบบพูดคุยสนทนาเหมือนกัน และผู้ดำเนินรายการที่มีลักษณะตรงตามที่กลุ่มตัวอย่างต้องการเหมือนกัน

2.4 อาชีพ มีความสัมพันธ์กับความต้องการด้านเนื้อหา รูปแบบ วันเวลาในการออกอากาศ และความถี่ในการออกอากาศ ของรายการวิทยุกระจายเสียงมุสลิมภาคภาษาไทย

อาชีพมีความสัมพันธ์กับความต้องการด้านเนื้อหา โดยอาชีพครูสอนศาสนาต้องการเนื้อหามากที่สุด ทั้งนี้เพื่อนำความรู้ที่ได้จากการฟังไปถ่ายทอดให้กับลูกศิษย์ หรือผู้อื่น และอาชีพมีความสัมพันธ์กับรูปแบบของรายการ โดยข้าราชการมีความต้องการรูปแบบรายการมากกว่ากลุ่มอาชีพอื่น ๆ กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพรับราชการถือเป็นผู้ที่มีการศึกษาสูง จึงไม่ใช่เพียงฟังอย่างเดียวหรือฟังเพราะชอบผู้จัดเท่านั้นเหมือนกับคนอื่น ๆ แต่ฟังพร้อมทั้งวิเคราะห์รูปแบบที่นำเสนอว่าเหมาะสมกับเนื้อหา และตรงตามความต้องการของตัวเองหรือเปล่า อาชีพมีความสัมพันธ์กับวันและเวลาออกอากาศ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ว่างงานต้องการวันและเวลาในการออกอากาศมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีเวลาว่างในการฟังมากกว่ากลุ่มที่มีงานทำ และอาชีพมีความสัมพันธ์กับความถี่ในการออกอากาศ อาชีพเกษตร มีความต้องการความถี่ในการออกอากาศมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ทั้งนี้อาชีพเหล่านั้นสามารถฟังรายการวิทยุไปพร้อม ๆ กับการทำงานตามไปด้วย อาชีพที่มีความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้ ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริชัย ศิริภายะ (2525) ได้ศึกษาสื่อมวลชนเพื่อการพัฒนาในเขตเมืองปทุมธานี พบว่าประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีการเปิดรับสื่อมวลชนแตกต่างกัน และงานวิจัยของสุภารักษ์ จุฑระกุล (2537) ที่พบเช่นกันว่าอาชีพแตกต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนแตกต่างกัน

ส่วนอาชีพไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการด้านผู้ดำเนินรายการ เพราะทุกอาชีพมีความต้องการผู้ดำเนินรายการในลักษณะเดียวกัน

2.5 รายได้ มีความสัมพันธ์กับความต้องการทางด้านเนื้อหา วันและเวลาในการออกอากาศ และความถี่ในการออกอากาศ ของรายการวิทยุกระจายเสียงมุสลิมภาคภาษาไทย

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ระหว่าง 5,001 – 6,000 บาทต้องการเนื้อหาสูงกว่ากลุ่มรายได้อื่น ๆ รายได้มีความสัมพันธ์กับความต้องการด้านวันและเวลาในการออกอากาศ โดยกลุ่มที่

ไม่มีรายได้มีความต้องการด้านวันและเวลาออกอากาศมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะพวกเขามีเวลาว่างที่จะฟังรายการวิทยุมากกว่ากลุ่มที่มีรายได้ ซึ่งหมายถึงการมีงานทำ รายได้มีความสัมพันธ์กับความต้องการด้านความถี่ในการออกอากาศ กลุ่มที่มีรายได้ 10,000 บาทขึ้นไปต้องการความถี่มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ทั้งนี้เพื่อต้องการเพิ่มพูนความรู้ ซึ่งอันจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต หรือกับการประกอบอาชีพของตน ซึ่งความสัมพันธ์ของรายได้ดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริชัย ศิริกายะ (2525) ที่พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการเปิดรับสื่อมวลชน

ส่วนรายได้ไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการด้านผู้ดำเนินรายการ เพราะกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ทุกกลุ่มมีความต้องการด้านผู้ดำเนินรายการที่ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 3 คุณลักษณะประชากรของชาวไทยมุสลิมในเขตกรุงเทพมหานครมีความ

สัมพันธ์กับความพึงพอใจในการฟังรายการวิทยุกระจายเสียงมุสลิมภาคภาษาไทย ทั้งด้านเนื้อหา รูปแบบ วันและเวลาในการออกอากาศ ความถี่ในการออกอากาศ และตัวผู้ดำเนินรายการพบว่า

ก. เพศและอายุไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการฟังรายการวิทยุกระจายเสียงมุสลิมภาคภาษาไทย ทั้งเพศชายและเพศหญิงและกลุ่มอายุทุกระดับมีความพึงพอใจที่ไม่แตกต่างกัน ที่มีต่อรายการวิทยุกระจายเสียงมุสลิมภาคภาษาไทยซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พีระ จิรโสภณ (2535) ที่ว่าลักษณะทางสังคมที่สำคัญนั้นได้แก่ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ ชาติพันธุ์ ศาสนา อายุ เพศ ภูมิลำเนา เป็นต้น ที่มีลักษณะทางสังคมอยู่ในกลุ่มเดียวกันมักมีความสนใจหรือมีพฤติกรรมไปในแนวเดียวกัน

ข. การศึกษามีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการฟังรายการวิทยุกระจายเสียงมุสลิมภาคภาษาไทย กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาแตกต่างกันย่อมมีความพึงพอใจที่แตกต่างกัน เช่น กลุ่มที่มีการศึกษาสูง มีความพึงพอใจในเนื้อหามากกว่ากลุ่มอื่น ๆ

ค. อาชีพมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการฟังรายการวิทยุกระจายเสียงมุสลิมภาคภาษาไทย กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่างกัน อาชีพครูสอนศาสนาพึงพอใจในเนื้อหามากกว่ากลุ่มอื่น กลุ่มตัวอย่างที่ว่างงานมีความพึงพอใจในด้านวันและเวลาในการออกอากาศมากกว่ากลุ่มอื่น

ง. รายได้มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการฟังรายการวิทยุกระจายเสียงมุสลิมภาคภาษาไทย โดยกลุ่มที่ไม่มีรายได้มีความพึงพอใจในด้านวันและเวลาออกอากาศมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ จากความสัมพันธ์ดังกล่าวได้สอดคล้องกับแนวคิดของแม็คคอมบ์ (McCombs, 1979) ได้พยายามอธิบายว่าคนเรามีเหตุผลในการเลือกใช้สื่อหรือเปิดรับสื่อสารมวลชนต่างประเภทกัน คำว่าเหตุผลนั้นหมายถึงอะไรบางอย่างที่สื่อมวลชนนั้น ๆ สามารถตอบสนองและสร้างความพอใจให้แก่บุคคลนั้นได้ ซึ่งเป็นเรื่องเฉพาะบุคคล

ข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่าง

เกี่ยวกับส่วนนี้ผู้วิจัยได้รวบรวมความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างซึ่งกรอกลงในแบบสอบถาม ส่วนที่ 5 เกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรายการวิทยุกระจายเสียงมุสลิมภาคภาษาไทย และปัญหาอุปสรรคในการฟัง พอสรุปได้ดังนี้

1. ด้านเนื้อหารายการ

1.1 มีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับหลักการศาสนาอิสลามมากเกินไปควรให้มีเนื้อหาอย่างอื่นในรายการบ้าง เช่น การเมือง เศรษฐกิจ การเกษตร โดยเฉพาะรายการที่มีเวลาที่มีเวลาดั้งแต่ 1 ชั่วโมงเป็นต้นไป

1.1 มีการนำเสนอเกี่ยวกับข่าวสารแคววมุสลิมมากเกินไป

มีการอัญเชิญอัลกุรอานนานไป เช่น รายการ 1 ชั่วโมงมีการนำเสนอเกือบ 30 นาที

1.2 มีช่วงรายการมากเกินไป บางช่วงก็มีเนื้อหาคล้าย ๆ กัน

1.3 โฆษณาน้อยไป ทำให้มีเวลาการนำเสนอเนื้อหาน้อย

2. รูปแบบรายการ

รายการที่มีการนำเสนอตั้งแต่ 1 ชั่วโมงเป็นต้นไปควรมีรูปแบบพูดคุย บทความ สัมภาษณ์ สารคดี เพื่อให้ผู้ฟังไม่เบื่อและอยากติดตาม ไม่ใช่พูดคุยกันทั้งรายการ

3. วันและเวลาในการออกอากาศ

3.1 ควรมีการนำเสนอทุกวันไม่ควรมีวันเดียวหรือสองวันเพราะทำให้ทิ้งช่วงในการฟังนานเกินไป

3.2 ควรนำเสนอเฉพาะเสาร์และอาทิตย์เพราะจะได้มีเวลาฟัง

3.3 ด้านเวลาให้นำเสนอเฉพาะเวลา 04.00-07.00 น. บางกลุ่มนำเสนอช่วงเวลา 16.00-24.00 น. บางกลุ่มบอกทุกวันและทุกเวลา

4. ความถี่ในการออกอากาศ

พบว่ากลุ่มตัวอย่างต้องการให้รายการมีการนำเสนอทุกครั้งใน 7 วันเสียส่วนใหญ่

5. ผู้ดำเนินรายการ

ควรปรับปรุงดังนี้

- 5.1 ควรพูดให้เป็นธรรมชาติ อย่าพูดเร็ว หรือช้าจนเกินไป
- 5.2 จักรวรรคตอนการพูดให้ถูกต้อง
- 5.3 ควรหาวิธีดึงดูดความสนใจของผู้ฟัง
- 5.4 พูดให้ถูกหลักไวยากรณ์ไทยและอาหรับ
- 5.5 ควรมีการพูดสรุปในเรื่องที่น่าเสนอมา

ปัญหาและอุปสรรคในการฟัง สรุปได้ดังนี้

- 1.1 คลื่นไม่ชัด
- 1.2 บางรายการความดังของเทปที่บันทึกมาดังไม่สม่ำเสมอ
- 1.3 บางรายการสัญญาณขาดหายไปขณะที่กำลังออกอากาศ
- 1.4 บางช่วงถูกตัด ทั้งที่เนื้อหายังไม่จบ

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้วิจัย

เนื่องจากการวิจัยเรื่องนี้เป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาเกี่ยวกับรายการวิทยุกระจายเสียงมุสลิมภาคภาษาไทย ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าควรมีการวิจัยเพิ่มเติมให้ลึกซึ้งและกว้างขวางมากขึ้นดังต่อไปนี้

1. การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้วิธีการวิจัยแบบสำรวจ (Survey Research) โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Perposive Sampling) ของชาวไทยมุสลิมในการฟังรายการวิทยุกระจายเสียงมุสลิมภาคภาษาไทย แต่ไม่เน้นกลุ่มผู้ฟังกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเป็นการเฉพาะ ดังนั้นในครั้งต่อไปถ้ามีการวิจัยควรเน้นผู้ฟังที่เป็นกลุ่มเป้าหมายกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ฟังการวิจัยเชิงเปรียบเทียบจะทำให้ได้แง่มุมต่าง ๆ ที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์มากขึ้น
2. ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพค้าขายฟังรายการวิทยุอิสลามภาคภาษาไทยมากที่สุด ดังนั้นหากมีการทำการศึกษาวิจัยต่อไปควรเน้นกลุ่มอาชีพนี้ เพื่อที่จะได้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์มากขึ้น
3. ทางรายการควรส่งเสริมบทบาทหน้าที่โดยการเป็นสื่อที่เปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้มีส่วนร่วมในรายการมากขึ้น ซึ่งอาจออกมาในรูปแบบคำแนะนำ ข้อคิดเห็น ข้อติชมต่าง ๆ ป้อนกลับไปยังผู้ส่งสาร ถ้าผู้ผลิตรายการได้ทำในข้อนี้ประเด็นต่าง ๆ ที่เขาสงสัยยังไม่เข้าใจ การสื่อสารควรเป็นลักษณะการสื่อสาร 2 ทาง (Two – Way Communication) ระหว่างผู้ผลิตรายการและผู้ฟังและควรใช้รูปแบบการแสดงความคิดเห็นป้อนกลับ (Feed Back) นี้สำรวจทัศนคติของผู้ฟังด้วย ทั้งนี้

3.1 เพื่อที่จะนำข้อมูลมาปรับปรุงรายการ โดยส่วนร่วมให้เหมาะสมการแสดงความคิดเห็นป้อนกลับ นอกจากจะทำให้เกิดผลดีแก่ผู้ผลิตรายการในการปรับปรุงรายการให้ดีขึ้นแล้วยังบทำให้เกิดความรู้สึกผูกพันระหว่างผู้ฟังกับรายการมากขึ้นด้วย

3.2 ช่วยในการกำหนด เสนอ ปรับปรุงนโยบาย พัฒนาความรู้ เพื่อกำหนดเป้าหมายการผลิตในระยะยาวให้ดียิ่งขึ้น

3.3 ควรมีการติดตามและประเมินผลรายการ เพื่อนำมาปรับปรุงรายการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป